אמרינן דבריה לא בטלה היינו שאינה בטלה בששים או במאה אבל בטלה היא באלף והכי אמרינן בירושלמי [תרומות פרק י הלכה ה] הורה רבי בון בהדין עכברא חד באלף ורבינו שמשון ז"ל למד ממשנה אחת שבמסכת תרומות פרק בגל [שם] לפי מה שפירש הרב ז"ל אותה משנה דבריה בטלה בתשע מאות ושנים וכי אמרינן בירושלמי חד באלף כך היה מעשה ולא מחוור דהא קתני בריה דהיינו גיד הנשה דומיא דחתיכה הראויה להתכבד דבתרווייהו תנן כולן אסורין ובודאי חתיכה הראויה להתכבד אינה בטלה אפילו באלף דבהדיא תניא בתוספתא חתיכת איסור שנתערבה בין החתיכות אפי' הן אלף כולן אסורות ודכוותה נמי גבי בריה משמע דכולן אסורות אפילו באלף ובירושלמי ודאי לאו מתורת בריות אתו עלה דהיכי דמי אי לבטל פליטתה למה ליה כולי האי הא בששים נמי בטלה כדתנן בהדיא והרוטב בנותן טעם שאין חשיבות בריה אלא שלא לבטל היא גופה אבל לבטל פליטתה לא ואי בשנמחית בטלה היא כמו שכתבנו ואי בשלא נמחית יסלקנה משם אלא ודאי בירושלמי לבטל פליטתה קאמר דסבירא להו

במאי עסקינן בשקדם וסילקו רבא אמר אפילו תימא לא קדם וסילקו הוי מין ומינו ודבר אחר וכל מין ומינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו):

הדרן עלך גיד הנשה

כל א הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים ואסור א להעלותן עם הגבינה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים והנודר

רש"י

בשקדם וסילק. האיסור קודם שנתן החתיכות אחרות בקדירה לכך אם היא נתנה טעם בראשונה חוזרת ואוסרת דאי לא במאי מיתסרי ואשמעינן דחתיכה עצמה נעשית נבלה לאסור האחרון: **הוי מין ומינו.** הנבלה והשחוטה: **ודבר אחר.** התבלין והרוטב זה: **סלק את מינו.** דהיתר כמי שאינו בקדירה שאינו לא מבטלו ולא מוסיפו ונשארו הנבלה והרוטב ובטלין הנבלה ברוטב ובקיפה לכך אם נתנה טעם תחילה בחתיכה אז אותה חתיכה נותן טעם וצריך שיהא ברוטב ששים לבטל גם אותה חתיכה:

הדרן עלך גיד הנשה

דעכבר נותן טעם עד אלף והיינו דמייתי התם גבי ציר דגים דאמרינן לעיל בגמרא דשיעור קרוב למאתים מיהו בהא נמי פליג אגמרא דילן דבפרק בתרא דע"ז משמע דעכבר לא יהיב טעמא אלא בששים: ונשאל לגאון ז"ל בעכבר שנפל לשמן של בית הכנסת ואמר אם הערך נימוח בשמן מסערין ליה בס' בשמן רותח ומותר באכילה ואין צריך לומר להדלקה ואי לונן הוא מעבירו במסננת ושרי אפילו באכילה ואי לא כשם שאסור באכילה כך אסור להדלקה משום שנאמר הקריבהו נא לפחתך ע"כ. מכלל דס"ל ז"ל דכי היכי דאמרינן בפרק בתרא דע"ז (דף סח:) דעכברא בשיכרא וחלא אשבוחי משבח הכי נמי בשמן אבל הר"ס במז"ל כתב בפט"ו מהל' מאכלות אסורות דלא משבח אלא בשיכרא וחלא אבל ביין ושמן מיפגם פגים ושרי וכן דעת חכמי הצרפתים ז"ל: **וגרסי'** תו בגמ' [דף ק.] עלה דמתניתין דתנן דחתיכת נבלה בזמן שאינו מכירה כולן אסורות ופרכינן עלה ותבטל ברובא הא ניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר ומפרקינן שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים והכי פירושה הניחא למ"ד התם בריש מס' ביצה [דף ג:] עלה דההיא דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרים כולן ידלקו דברי ר"מ וחכ"א יעלו בא' ומאתים שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ר"ע אומר שבעה ואלו הן אגוזי פרך ורמוני בדן וחביות סתומות וחלפי תרדין וקולחי כרוב ודלעת יונית רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית ופליגי רבי יוחנן וריש לקיש עלה אליבא דר' מאיר דרבי יוחנן סבר דרבי מאיר את שדרכו לימנות קאמר כלומר דדוקא מה שאינו נמכר לעולם אלא במנין קאמר ר' מאיר דלא בטיל אבל מה שנמכר לפעמים באומד אע"פ שלפעמים נמכר במנין בטיל וריש לקיש פליג עליה ואמר כל שדרכו לימנות לפעמים קאמר ר' מאיר לא בטיל ומש"ה קאמרינן הכא דהניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר דמתני' ר' מאיר היא דחתיכה מכל שדרכו לימנות היא אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר דחתיכה לאו מאת שדרכו לימנות היא ואפילו כרבי מאיר לא אתיא ומפרקינן שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים כלומר ור' מאיר מודה בהא דאע"ג דלא הויא מאת שדרכו לימנות כיון שהיא חשובה להתכבד בה בפני האורחים אינה בטלה מיהו כרבנן לא מתוקמא דלרבנן אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ולא עדיפא חתיכה זו אע"פ שראויה להתכבד מחבילי תלתן דבטלים אליבא דרבנן וכיון דסתם מתניתין רבי מאיר ורבי יוחנן וריש לקיש נמי פליגי אליביה בכל שדרכו ואת שדרכו קי"ל כותיה ואליבא דר' יוחנן דאת שדרכו לימנות מקדש אבל הר"ס במז"ל פסק בפרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות כרבנן משמע דס"ל דחתיכה הראויה להתכבד בה הרי היא כששה דברים לרבנן ובמאי דאמרינן דשאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בפני האורחים איכא למידק דכיון שהיא אסורה היאך יתכבד בה וכי תימא בפני אורח עובד כוכבים והא קרינן לבשר בחלב בפרק בתרא דע"ז (דף עד.) ראוי להתכבד בו דתנן ואלו אסורין בכל שהן וחשיב בשר בחלב אע"פ שאינו ראוי להתכבד בו בפני שום אדם דמאיסורי הנאה הוא וכי תימא דהכא לאו ראוי להתכבד בזו קאמרינן אלא בשכנגדה אכתי תקשי הא דתניא בפרק הערל (דף פא:) חתיכת חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות חולין כולן אסורות חתיכת חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות [חטאת] טהורות כולן מותרות ואמאי מותרות מאי שנא מבשר בחלב ומחתיכת נבלה דההוא נמי ראוי להתכבד בשכנגדה לפני האורחים תירצו בספר התרומות שזהו כללו של דבר כל שאילו נתבטל יהא ראוי להתכבד בו בפני כל אדם כחתיכת נבלה שנתערבה בשל היתר או חתיכת חטאת טהורה בשל חולין שאם תתבטל בחולין תהא כחולין ותהא ראויה להתכבד בה בפני כל אדם הרי זו אינה בטלה והיינו רישא דברייתא דפרק הערל דקתני חתיכת חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין כולן אסורות אבל חתיכת חטאת טמאה שנתערבה בחתיכות טהורות שאם תתבטל בתוך הטהורות לא תהא ראויה להתכבד בה בפני האורחים שהרי אינה ראויה אלא לזכרי כהונה [בלבד משום זכרי כהונה] לא חשבי לה ראויה וחתיכה זו דוקא שאינה קטנה ולא גדולה יותר מדאי שאם היתה קטנה יותר מדאי אינה ראויה להתכבד בה ובגדולה יותר מדאי נמי לחתכה קיימא וכמות שהיא אינה ראויה להתכבד בה וראיה לדבר דמדפרכינן בפרק התערובות (דף עג.) גבי שור הנסקל וליבטיל ברובא ומתרצינן בעלי חיים חשיבי ולא בטלי טעמא משום בעלי חיים אבל מת בטל ואע"פ שאפשר לחתוך ממנו הרבה חתיכות שהן ראויות להתכבד אפ"ה כיון דכמות שהוא אינה ראוי להתכבד אילו היה מת בטיל אלמא חתיכה בינונית בעינן וחתיכה בינונית נמי כי אמרינן דאינה בטלה דוקא בעוד שהיא שלימה אבל אם אחר שנפלה לקדרה נחתכה בטל חשיבותה ובטלה בששים כשאר האיסורין דהא אמרינן בפרק הניזקין (דף נד:) גבי אגוזי פרך ורמוני בדן שאם נתפלעו האגוזים ונתפרדו הרמונים בטלים ומיהו דוקא בשנחתכה או נמוחה מעצמה אבל לחתכה אסור דהוה ליה מבטל איסור לכתחלה ואם עבר ועשה כן במזיד אסורה לו ומותרת לאחרים וכן דעת הר"ס במז"ל בפט"ו מהל' מאכלות אסורות בשוגג מותרת אפילו לעצמו דלא קנסינן שוגג אטו מזיד וכדאיתא בפ' הניזקין (שם) הילכך נחתכה אחת מן החתיכות היא מותרת ממ"נ דאי של היתר היא הרי זו כשרה ואם אסורה היא הרי היא מתבטלת והיינו דאמרי' בפ' התערובות (דף עד:) חבית של תרומה שנתערבה במאה חביות אם נפתחה אחת מהן נוטל בה כדי דמע ושותה פירוש דכיון שנפתחה בטלה חשיבותה ועולה ממ"נ אלא שצריך ליטול ממנה כדי דמע בתרומה משום גזל השבט ואם נאבדה אחת מהן כולן מותרות דכיון דמאי דאמרינן דלא בטיל מדרבנן הוא כל היכא דנאבדה אחת מהן תלינן לקולא כדאמרינן בפרק התערובות [דף עד.] טבעת של ע"ז שנפלה במאה ונפלה אחת מהן לים הגדול כולן מותרות דאמרינן הך דאיסורא נפל מיהו מהתם משמע דלא שרינן בנפלה אחת מהן אלא לאכול אותן שנים שנים דכל שעתא ושעתא ודאי אכיל דהיתרא ודילמא לא אכיל דאיסורא כלל אבל אחת אחת לא דתנן התם קרב ראש אחד יקרבו כל הראשין דברי רבי אליעזר ואיפסקא הלכתא כוותיה ואמרינן עלה לא התיר רבי אליעזר אלא שנים שנים אבל אחת אחת לא. וכתבו רבותינו הצרפתים ז"ל שלא אמרו בחתיכה שאינה בטלה אלא באסורה מחמת עצמה אבל אם נפל איסור בחתיכה ונתן בה טעם אע"פ שחתיכה עצמה נעשית נבלה בטלה בס' או ברוב לפי שאין האיסור שבה ראוי להתכבד בו לפני האורחים אע"ג דמשמע בשלהי ע"ז (דף עד.) שחתיכת בשר בחלב אינה בטלה משום דראויה להתכבד בפני האורחים שאני התם שכיון שנתבשלו בשר [בחלב] חתיכה עצמה איסור היא וסברא נכונה היא ולענין מאי דמשמע משמעתין דחתיכה הראויה להתכבד בפני האורחים אינה בטלה ובסוף ע"ז [שם] משמע דתרתי בעינן דבר שבמנין ואיסורי הנאה אפרשנו שם בס"ד:

הדרן עלך גיד הנשה

כל הבשר אסור לבשל בחלב. דאף על גב דאמר רחמנא גדי הוא הדין לחיה ועוף ומפלג פליגי בה לקמן [דף קיג.] איכא למאן דאמר דאורייתא ואיכא למ"ד דרבנן והקשו בתוס' אמאי לא תנא נוהג בחולין ובמוקדשין כדתנן באידך פירקין דהא בתוספתא תניא בהדיא בשר בחלב נוהג בארץ ובחו"ל בפני [הבית ושלא בפנין] הבית בחולין ובמוקדשין וכי תימא לא איצטריכא ליה דבבשול מוקדשין ליכא איסור כלל ואמאי תיסק אדעתין דלא לנהוג ביה איסור בשר בחלב ליתא דהניחא למ"ד דאבישול [בשר בחלב לעולם לקי ואפילו לא אתי לידי אכילה] אלא למאן דאמר [דף קיד.] דכל היכא דאאכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי הוה ליה לאשמעינן שאם בישל בשר גבוה בחלב ואכלו דלוקה דאאכילה נמי לקי לפי שאיסור בשר בחלב חייל על איסור מוקדשין איכא למימר דהא תנא ליה דכיון דתנן כל הבשר (א) תו לא איצטריך למיתני נוהג בחולין ובמוקדשין דבכלל כל הבשר איתנהו נמי למוקדשין ונוהג בארץ ובחוצה לארץ נמי לא איצטריך ליה למיתני דכיון דחובת הגוף היא פשיטא דנוהגת בכל מקום ובכל זמן והא דתני להו כולהו באינך פרקי אגב גררא דחד מינייהו תנהו אבל הכא דחולין ומוקדשין דהוה צריכא ליה תנהו בלשון כל הבשר (ב) תו לא איצטריך ליה למיתני אינך וכי תימא אכתי אמאי לא נקט לישנא דאינך פרקי דלימא בשר בחלב נוהג וכו' בחולין ובמוקדשין כי היכי דתנא גיד הנשה נוהג כסוי הדם נוהג אותו ואת בנו נוהג איכא למימר דהנהו איסורייהו ידיע ומש"ה תני במאי נהיגי אבל הכא לפרושי גופא דאיסורא איצטריך לומר שבישולו בלבד אסור ואפילו לא אכלו שלא תאמר בישול שאסר הכתוב היינו דוקא בשאכלו קמ"ל דאפילו לא אכלו מוזהר על בישולו: **ואסור** להעלות בשר עם הגבינה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים. דילמא אתי למיכלינהו בהדי

עין משפט נר מצוה
תתמא

א מיי' פרק ט מהל' מאכלו' אסורות סמג לאוין קמא טור י"ד סי' פט:

מסורת הש"ס

א) ברש"י שבגמ' איתא לבשל:

קובץ הגהות

ב"ח (א) על תיבת תו רשום קו: (ב) על תיבת תו רשום קו:

שלטי הגבורים

א נדין אכילת גבינה אחר בשר לדברי ר"ת לפי מה שכתבו המפרשים אכל בשר בין של בהמה וחיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו אפי' קנח והדיח פיו עד שישהה כשיעור שמזמן סעודת הבקר עד סעודת הערב שהוא שש שעות וכן כתבו ר"ח ומיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות והרשב"א והרא"ש וטור והר"ן ומרדכי יהכי נהוג עלמא וכתב הר"ן מיהו נראה שמי שאכל בשר ושהה קצת ואח"כ מצא בשר בין שיניו שא"צ שהייה כדי סעודה מאותו זמן שנטל הבשר משם אלא מאכילה ראשונה חשבינן ליה לזמן שהוי ומיהו קנוח הפה מיהת צריך ובטעם הדבר למה צריך לשהות כל כך פליגי ואיכא נפקותא בפלוגתייהו רש"י כתב מפני שהבשר מוליא שומן ומושך הטעם עד זמן ארוך ולפ"ז הטעם אפי' אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו ובתוך הזמן אפי' אין בשר בשינים אסור וגם לפי זה אם לא אכל הבשר אלא שלעסו לתינוק א"צ להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוליא טעם ומיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות נתן טעם לשהייה זו מפני הבשר שבין השינים ולפי דבריו לאחר ששהה כשיעור מותר אפי' נשאר בשר בין השינים וכתב הטור וטוב לאחוז בחומרי שני הטעמים וסמ"ג לאוין קמ"א כתב בשם ר"י דהא דצריך להמתין לאכול גבינה אחר בשר עד סעודה אחרת אינו מדבר בסעודה שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפי' אם סילק מיד ובירך וחזר לאכול מותר שלא חלקו חכמים וכן כתבו בשם ראבי"ה וכ"כ המרדכי ור"ת כתב בשם ה"ג דגבינה אחר בשר מותר לאכול מיד בלי שהייה כלל אלא שצריך קנוח והדחה וכתב המרדכי שכ"ה דעת רא"ם שאפי' באותה סעודה עצמה יכול לאכול גבינה אחר בשר אף בקינוח והדחה והרמב"ן כתב דבבשר עוף ואח"כ גבינה שרי למיכל מיד בלא קינוח הפה ובלא נט"י בין ביום בין בלילה אבל בשר בהמה ואח"כ גבינה אסור עד סעודה אחרת ולדברי הרמב"ן גם גבינה אחר חיה מותר לאכול באותה סעודה כמו שמותר לאכול גבינה אחר בשר עוף לדידיה יהא דכתב הרשב"א בשם הרמב"ן דגבינה אחר חיה ועוף נאכלין בלי הדחה יקנוח הוא משום דכיון דס"ל להרמב"ן דחיה ועוף דינן שוין והיכא שאכל בשר עוף אחר גבינה או חיה אין טעון הדחה וקנוח הכי נמי לדידיה דאין חלוק בין אכל הבשר קודם גבינה או הגבינה קודם הבשר דינן שוה שאינן צריכין קינוח והדחה:

המאור הגדול

[דף קא ע"א] ה"ג ומאן האי תנא דאיסור כולל באיסור קל לית ליה באיסור חמור אית ליה כגון עולה ושור הנסקל דהוא איסור חמור דאסור בהנאה ואתכלל איסורא בשאר חתיכות וא"ת דלמא משום דאית ליה איסור מוסיף הוא ומגו דאיתוסף ביה בהאי גיד איסור הנאה איתוסף ביה איסור אכילה דהא אפי' מאן דלית ליה איסור כולל באיסור מוסיף מודה לא ס"ד דאי ס"ד משום איסור מוסיף אדאשמעינן עולה ושור הנסקל לשמעינן גיד הנשה בחלב דאיתוסיף נמי ביה איסור הנאה אלא לאו משום דאית ליה איסור כולל באיסור חמור הוא ואוקמה רבא כר"י הגלילי והא דתניא שבת ויוה"כ וכו' וכן הא דשלח רב יצחק בר גיורי משמיה דרבי יוחנן קס"ד מעיקרא לאוקומה באיסור כולל משום דשבת קביעא וקיימא כדמפרש אביי טעמיה ויוה"כ מבתר הכי אתי וחייל עליה באיסור מלאכה מגו דאתכלל באיסור אכילה ודחייה רבא להאי סברא משום דסוף סוף בהדי הדדי אתי ובאיסור בת אחת כ"ע מודו דהא אפי' מאן דלית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה איסור בת אחת כדאיתא ביבמות בפ' ארבעה אחים אלא אמר רבא גזירה הוי ויוה"כ דחוי הוה ועלה א"ר יוחנן הזיד בשבת ושגג ביוה"כ פטור מקרבן חטאת לפי שקדושה דחויה היתה והשתא דאתית להכי לא צריכינן לאפוכי לברייתא ור' יוחנן לא אמר לדברי ר"י הגלילי לעולם ולא למאי דאפכן ואי קשיא לך היכי קאמר ר"ע שבת ויוה"כ אינו חייב אלא אחת והא אמר שמואל בפ' כל הבשר קסבר ר"ע איסור חל על איסור וכ"ש באיסור בת אחת ויש להשיב ולומר שלא אמר ר"ע אינו חייב אלא אחת אלא בשעת הגזירה וכדשלח רב יצחק בר גיורי ור"י הגלילי ור"ע לא פליגי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וקרובים דברינו לדברי ר"ח ז"ל בפי' שמועה זו אבל ה"ר שלמה ז"ל מקהי בה קהיאתא ומפרש אותה בענין אחר: